

Fra Filmkurs for barn og unge, juli 2017. Foto: Silje Nilsen

Kommunedelplan

Kultur & Fritid

2017 - 2020

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Forord

Hva kjennetegner en god kulturkommune? I følge forskning som Telemarksforskning har gjort, basert på 37 kriterier, vil en god kulturkommune være en kommune hvor en høy sum av følgende 10 kriterier være en god kulturkommune: Kunstnere, kulturarbeidere, museum, konserter, kino, bibliotek, scenekunst, kulturskole, DKS, sentrale tildelinger av midler og frivillighet.

Når det gjelder Norsk kulturindeks for 2016 ligger Øksnes midt i laget blant norske kommuner. Øksnes er dårligst plassert sammenlignet med våre nabokommuner, og har et forbedringspotensialer på noen områder. På andre områder gjør vi det bra.

Kommunedelplan Kultur og Fritid er ment å være retningsgivende og til hjelp i arbeidet med å gjøre Øksnes til en enda bedre kulturkommune. Planen er tredelt:

- Bakteppe gir et innblikk i de juridiske, kulturhistoriske, politiske, økonomiske og organisatoriske rammene Enhet Kultur og Fritid jobber under.
- Fokusområder går litt i dybden på de områder enheten jobber med. Som "libero" på den offentlige og private arenaen er arbeidsoppgavene mange og ikke alltid like lett å definere. Fokusområdene er spesielt beskrevet for å være til hjelp både for politikere og for de nye ansatte som kommer inn i enhet.
- Forslag til strategier gir innspill til hvilken retning kulturarbeidet i kommunen skal gå. Dårlig kommuneøkonomi gjør at man de første årene ikke kan gjøre de store kulturløftene, men ved å få til godt samarbeid og god planlegging kan gråstein gjøres til gull.

Hilde Johanne Hansen
Enhetsleder kultur og fritid

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Innhold

Forord	s. 3
Bakgrunn for planen	s. 6

BAKTEPPE

1.1	Høvedmannskultur og Fiskerbondesamfunn	s. 8
1.2	Planens kommunale forankring	s. 11
1.3	Eksterne føringer	s. 12
1.4	Tall, statistikk og prognoser	s. 13
1.5	Befolkningsutvikling	s. 17
1.6	Organisering	s. 18
1.7	Tilretteleggingskompetanse	s. 19

FOKUSOMRÅDER

2.1	Bibliotek	s. 20
2.1.1	Framtidige behov	s. 21
2.2	Kulturskolen	s. 23
2.2.1	Nasjonale mål	s. 23
2.2.2	Planer og virksomhet	s. 24
2.2.3	Utfordringer	s. 25
2.3	Kulturtiltak for barn og unge	s. 26
2.4	Kulturtiltak for pensjonister	s. 30
2.5	Frivillig kulturliv	s. 33
2.5.1	Statlige føringer	s. 33
2.5.2	Lag, foreninger og nettverk	s. 34
2.5.3	Festivaler	s. 35
2.5.4	Kulturkontorets rolle	s. 36
2.5.5	Mulige stimuleringstiltak	s. 37
2.6	Kunst	s. 38
2.6.1	Galleri	s. 39
2.6.2	Kunst i det offentlige rom	s. 39
2.6.3	Skulpturlandskap Nordland	s. 40
2.6.4	Artists in Residence (AIR)	s. 40

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.7	Kulturarv	s. 42
2.7.1	Museum	s. 42
2.7.2	Kulturminner	s. 43
2.7.3	Kulturminneaktører	s. 43
2.7.4	Skriftlig dokumentasjon	s. 44
2.8	Lokaler for kultur	s. 44
2.8.1	Lokaler kunst- og kulturopplevelser	s. 45
2.8.2	Lokaler kulturproduksjon	s. 46
2.8.3	Lokaler utstyrslager	s. 46
2.9	Det regionale kultursamarbeidet	s. 47
2.10	Informasjon	s. 48
3.	STRATEGIER – forslag	s. 48
	Vedlegg	s. 52

Regional kulturstrategi

Oversikt over anlegg med søknad/støtte - spillemidler

Fra Fiskernes dag i Øksnes kirke 2016 – gammel tradisjon som holdes i hevd.
Foto: Hilde J. Hansen

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Bakgrunn for planen

Kommunestyret vedtok i KS-026/14 å starte arbeidet med delplan for kultur i Øksnes. Samtidig vedtok kommunestyret en intensjon om å øke kulturbudsjettet med sikte på å nå minst samme nivå som gjennomsnittet av kommuner i Nordland.

Det kom ingen innspill til planutkastet etter høringsrunden, og arbeidet med høringsutkast til planen ble iverksatt. I planprosessen gikk daværende enhetsleder ut i permisjon, og sluttet i sin stilling da permisjonen var ferdig sommeren 2015. Vikar/ny enhetsleder fikk i oppgave å fullføre planarbeidet, noe som ytterlig forsinket planprosessen.

I samråd med rådmannen ble det avtalt at tidsfrister for planarbeidet måtte forskyves, slik at et høringsutkastet kunne sendes ut høsten 2017, og at endelig plan kunne vedtas i desember samme år.

I arbeidet med planen har enhetsleder fått innspill fra en gruppe bestående av representanter for idrett, kunst, kulturskole, bibliotek, pensjonister, flyktninger og ungdom. I tillegg har enhetsleder hatt en rekke samtaler med enkeltpersoner og regionalt kontaktnett for å danne seg et bilde av de behov man ser når det gjelder kulturaktiviteter generelt, og spesielt i Øksnes.

Denne planen er bygd opp slik:

- **Bakteppe** som viser statlige, regionale og kommunal føringer, lovverk, prognoser, ressursbruk og organisering av Enhet Kultur og Fritid.
- **Fokusområder** som beskriver nåsituasjonen og mulighetsrom for de kulturfaglige områdene enheten jobber med
- **Forslag til strategier** for enhet Kultur og Fritid
- Vedlegg

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

I planprosessen ble det naturlig å skille ut arbeidet med kulturminner i et eget planarbeid. Riksantikvaren utlyste midler til kulturminneplanarbeid i 2015, og satte som mål at alle kommuner i Norge skulle ha utarbeidet kulturminneplaner innen 2020. Øksnes kom med i denne ordningen våren 2016. Arbeidet med Kommunedelplan **Kulturminneplan for Øksnes** har gått parallelt med arbeidet med Kulturplan for Øksnes.

I planprosessen har enheten også valgt å starte arbeidet med revidering av Kommunedelplan **Fysisk aktivitet og naturopplevelser 2018 - 2021**. At denne planen er i tråd med statlige retningslinjer er et absolutt krav for en rekke søknader om ekstern støtte til ulike typer anlegg i både offentlig og privat regi. En justert utgave av den eksisterende planen vil foreligge høsten 2017, og den reviderte vil være ferdig i løpet av 2018.

I løpet av de neste to årene kommer det flere nasjonale planer og utredninger som vil være styrende for kulturpolitikken i Norge. Når disse planene foreligger, vil det være nødvendig å revidere denne planen - senest i 2021, hvilket også vil være i tråd med at planer skal revideres et år etter nytt kommunestyrevalg.

Ca. 42 % av barn i grunnskolealder i Øksnes deltar i organisert idrett. Foto: Hilde J. Hansen

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

1. KULTURPLANENS BAKTEPPE

1.1 Høvedmannskulturen og fiskerbondesamfunnet – kjennetegn på kulturen i Øksnes?

Arkeologi, lokalhistorie og moderne fiskerihistorie i Øksnes viser ei uavbrutt linje fra steinalderen til i dag, hvor havet og nærhet til gode fiskeforekomster har spilt en avgjørende rolle for bosetting. Uten fiskerinæringa, og den utviklinga denne næringa har hatt gjennom lang tid, ville trolig ikke Øksnes ha eksistert. Det er fiskerinæringa som er kommunens fundament; et fundament som i tillegg til et innovativt næringsliv også gir kommunen store muligheter både når det gjelder reiseliv og kultur.

Arkeolog og forfatter Olaus Martens Nicolaissen fra Øksnes var den første som skriftlig bruket begrepet fiskerbondeⁱ. Senere har begrepet blitt ytterligere belyst av historiker Johan Borgos. Fiskerbondesamfunnet var et likestilt samfunn der mannen høstet havets ressurser, og kvinna tok seg av heim, jord og fjøs. Arkeolog Reidar Bertelsen mener utgravninger i Øksnes viser at fiskerbondesamfunnet har ei uavbrutt linje fra yngre steinalder til vår tid, og denne samfunnsformen var lik både for den samiske og den norske befolkningen.

Det er nærliggende å tenke seg en viss sammenheng mellom den gamle høvedmannskulturen og slik kulturaktiviteter i Øksnes i dag fungerer. Lag og foreninger med sterke "høvedsmenn og høvedskvinner" styrer i likhet med ledere i fiskerinæringa sine organisasjonen godt, og skaper velstand i kulturutviklinga. Og på samme måte som fiskeripolitikken strukturerer og regulerer fiskeriene og krever at kurs må endres, skaper nye trender og lovverk på kulturfeltet endringer som kulturlivets høvedsledere må forholde seg til: Uten innovasjon kan den mest solide organisasjon havarere. Det må jobbes kontinuerlig både med rekruttering, inkludering, nytenking, markedsføring og finansiering.

I dette skal det også være rom for refleksjoner og det gode liv. Alt har sine sesonger i Øksnes, både fiskeriene og kultuaktivitetene.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Et spesielt trekk ved den gamle høvedmannskulturen var den sterke lojaliteten til båten. Båtmannskapene konkurrerte. Høvedsmennene ga for eksempel aldri fra seg sine meder til andre, men vaktet dem som skatter. På det åpne havet i uforutsigbart vær og vind, og uten tekniske hjelpemidler og redningsskøyta i nærheten, måtte alle kjenne sin plass, og måtte gjøre jobben de var satt til. Man kunne aldri helt lite på hjelp fra noen andre, selv ikke fra kameratbåten. Men i krisesituasjoner har alltid høvedsmenn og båtmannskap i Øksnes hatt stø kurs i det å gi støtte til hverandre: Redningsmenn som Torstein Reinholdtsen, Fredrik Arntzen og andre ble viden kjent for å risikere eget liv i kampen for å redde andre fiskere når ulykka var ute. Da miljøet i Nyksund ble i tøffeste laget på slutten av 1800-tallet, gikk fiskerne sammen og bygde bedehuskapellet Zoar – nådens havn – for sosiale sammenkomster, boksamling og oppbyggelse. Og når engelske trålere raserte garnlenkene ute i Vesterålseggja på 1960-tallet, stilte garnbåtene opp for hverandre i en felles dugnad for å finne bruket tilbake. Etter kollapset av Myregruppen på 1980-tallet, mobiliserte hele kommunen. Eksemplene på samhold og god dugnadsånd er mange, og nødvendigvis ikke bare når krisa hamrer på døra og ville inn i Øksnessamfunnet.

Kan man i dag ane litt av den gamle meg-og-mitt-mentaliteten fra den gamle høvedmannskulturen i kultur- og idrettsorganisasjoner i Øksnes? Er de enkelte lag og foreninger kanskje i overkant seg selv nok? Er man lite villig til å ta felles løft sammen med andre lag? Eller ligger grunntonen fra fiskerbondesamfunnet dypt i Øksnessamfunnet; en grunntone tuftet på et tett og nært samarbeid mellom hav og land, mellom mennene som dyrket den blå åkeren, og kvinnene som tok seg av heimen og gårdsdrifta? De fleste lag og foreninger vil sikkert mene at man selvfølgelig først og fremst tenker på egen virksomhet, men at man også har et tydelig engasjement for lokalsamfunnet: Når et kor i hardeste vintersesongen mangler en tenor eller bass, gir sangere fra de andre to korene gjerne slipp på en sanger eller flere til en konsert. Lokale musikere underholder uten å kreve ei krone når Pensjonistforeninga eller institusjonene vil lage tilstelninger for de eldre. Kystlaget holder åpent naust med gratis aktiviteter for alle generasjoner, og AIL kjører opp skiløyper om vinteren til glede for både store og små.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Eksempelene på de små fellesløftene er det mange av i Øksnes. Men skal vi få til de virkelig store kulturløftene i Øksnes, og skal disse løftene overleve etter entusiasme-fasen, må det til enda mer samarbeid på tvers både når det gjelder de private og de offentlige aktørene. Kunsten er å få til både kollektivt engasjement og kollektivt eierskap til tiltak og prosesser, og da reiser det seg straks en rekke problemstillinger som ikke kan feies under et velmenende lag av gode intensjoner: I hvor stor grad skal kommunen engasjere seg? Vil en sterk kommunal medvirkning legge lokk på det frivillige engasjementet? Vil en vedtaksstyrt og lovregulert kommunal forvaltning forsinke prosesser som ellers kunne ha vært løst smidig gjennom et privat initiativ? Vil et privat initiativ klare å ivareta "alle" grupper og interesser? Hvor går grensa mellom den frivillige innsatsen og det arbeidet som skal utføres av lønnsinntakere? Hvor går grensa mellom amatører og profesjonelle? Hvem tildeles ære og hvem skal bære ansvar hvis noe går galt?

Kulturarenaen i Øksnes har i dag, og vil i framtida trolig få flere prosjekter hvor disse problemstillingene dukker opp. Vi trenger derfor både hovedmannskompetanse og samarbeidskompetanse fra fiskerbondesamfunnet for å kunne manøvrere prosesser i rett lei. For Øksnes kommune er et stort, rikt hav både når det gjelder kultur og natur – og i arbeidet med foredling av disse ressursene er vi bare så vidt på fjorden rodd.

Bygging av Fryseriet i 1953. Foto: Skjegstad

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

1.2 Kulturplanens kommunal forankring

I kommuneplanens samfunnsdel (K-sak 28/11) er Kultur nevnt i delmål 7: *Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd.*

For at kulturloven skal få reell virkning for kulturpolitikken i kommunen, må den forankres i kommunale strategier, planprosesser og årlige handlingsplaner.

Et velfungerende kulturliv er avhengig av forutsigbarhet med hensyn til både økonomi, utviklingsmuligheter, tilgjengelige lokaler, samarbeidspartnere med mer. Den enkelte aktivitets planleggingshorisont vil variere. Kulturlivet bør kjenne egne rammevilkår fra år til år, og gjerne flere år fram i tid. Det må derfor være noen forutsigbare rammer og kjøreregler som både offentlig og frivillig kulturliv kan forholde seg til :

- En kunstners karriere starter ofte i barneårene
- Planleggingshorisonten for en festival er minst ett til to år
- Investering i anlegg og utstyr planlegges over flere år
- Nettverk og kulturfaglig kompetanse tar lang tid å bygge opp
- osv

At forutsigbare rammevilkår er viktige understrekes også av PBL § 1-1:

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Loven forutsetter at planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte, og det skal legges vekt på langsiktige løsninger. Konsekvensene for miljø og samfunn skal beskrives. Det skal settes mål for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommunen og regionen. Samfunnsmessige behov og oppgaver skal avklares og det skal angis hvordan oppgavene skal løses. Det skal legges til rette for verdiskaping og næringsutvikling, for god utforming av bygninger og bomiljø og gode rammer for oppvekstmiljø og levekår.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

1.3 Eksterne føringer for kultursektoren

I 2007 vedtok Stortinget Kulturlova. Loven slår fast at kommuner, fylkeskommuner og stat skal sørge for at kulturlivet har forutsigbare utviklingsvilkår, skal fremme profesjonalitet, kvalitet, legge til rette for deltakelse og sørge for informasjon om støtteordninger og andre tiltak. I etterkant av loven har det kommet meldinger og strategier¹ både fra Staten, Nordland fylkeskommune og Vesterålen regionråd. Flere er under utarbeiding. De viktigste for kultursektoren er disse:

- Nasjonal bibliotekstrategi Prop.1.S 2014 – 2015, med virkning fra 2015 – 2018, som vektlegger følgende hovedområder: 1) Felles infrastruktur (bl. annet digitalt), 2) Tiltak for utvikling av folkebibliotekene som debatt- og læringsarena, møteplass og formidlingsinstitusjon, 3) Frie og nyskapende prosjekter.
- Ny Stp.m om frivillighetspolitikk kommer høsten 2018
- Ny kulturmelding kommer trolig i 2018/2019

¹ Noen statlige, fylkeskommunale og regionale føringer: St.meld. nr. 10 (2011-2012) Kultur, inkludering og deltaking,- NOU 2013:4 Kulturutredningen (2014) - St.meld. nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle, St.meld. nr. 22 (2004-2005) Kultur og næring, St.meld. nr. 23 (2008-2009) Nasjonal bibliotekstrategi (2015 – 2018) - Idrettsmedlinga (2014) – Rammeplan for kulturskolen – mangfold og fordypning (2016) - St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet, - St.meld. nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge, St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner, St.meld. nr. 49 (2008-2009) - Framtidas museum, St.meld. nr. 16 (2010-2011) – Kulturmelding for Nordland (2018 – 2021) – Strategiplan for Kultursamarbeidet i Vesterålen (2016 – 2019)

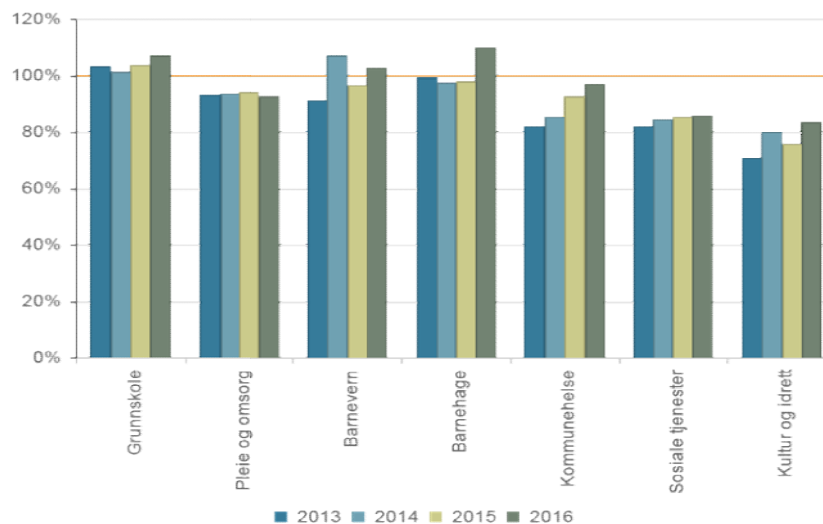
Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

1.4 Tall, statistikker og prognoser

1.3.1

Økonomiske rammer for kultursektoren

Tjenesteenhet Kultur og Fritid er kommunens minste enhet, og har et rammebudsjett på ca. 6 millioner (3 % av kommunes totalbudsjett 2017). Intensjonen med å øke kulturbudsjettet til gjennomsnittlig nivå for kommuner i Nordland som kommunestyret gjorde vedtak om i 2014, er på ingen måte innfridd. Enheten er i dag den enheten i kommunen som i følge analyse fra Framsikt AS ligger dårligst an ressursmessig. Eksterne midler har derfor vært en klar forutsetning for å kunne gi et kulturtilbud i kommunen høvelig i tråd med loven, og i tråd med forventninger fra Øksnes befolkning. Det er behov for å ta denne problemstillingen opp til diskusjon i Øksnes kommune.

Stolpediagrammet over viser ressursbruk for ØK de siste 4 år, hvor ressursbruken for Kultur og idrett ligger langt under der den burde være. Kilde: Framsikt AS.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Fra NM i kultur – 428 deltakere

De beste i Vesterålen	Plassering i Norge
Nr 1 Hadsel kommune	Nr 39
Nr 2 Sortland kommune	Nr 47
Nr 3 Bø kommune	Nr 164
Nr 4 Andøy kommune	Nr 209
Nr 5 Øksnes kommune	Nr 235

Oversikt basert på statistikk hentet fra Telemarksforskning 2016.

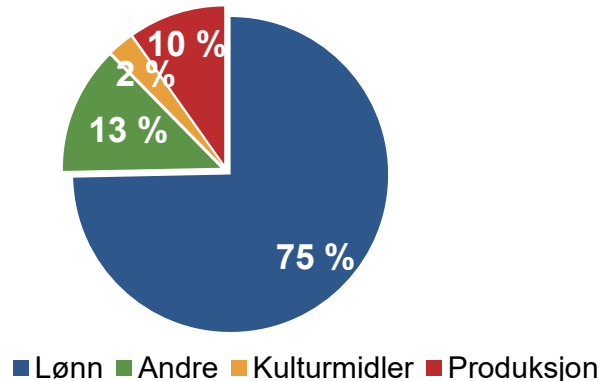
Årlig viser Kommunebarometeret til KS "ståda" for Norske kommuner. KOSTRA-tallene er den viktigste kilden KS bruker for å få fram hvordan det står til i kommunene.

I tillegg til Kommunebarometeret tar Telemarksforskning "temperaturen" på hvordan det står til med kvaliteten på kulturarbeidet i kommunene. Telemarksforskning bruker i tillegg til KOSTRA-tallene mange forskjellige kilder for å få fram kvalitetsbildet på kommunenes kulturaktiviteter, blant annet hvor mange billetter som selges til konserter og utstillinger, om kommunen har kulturhus, antall timer per elev i Kulturskolen, antall kunstnere bosatt i kommunen osv.

Telemarksforsknings statistikker er derfor et godt verktøy for kommuner som ønsker å gå i dybden og jobbe aktivt med å øke kvaliteten på de tjenester som tilbys befolkningen i kommunen.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Kakediagrammet under viser hvordan ressursene til kultur er fordelt i budsjett for 2017, som totalt er på 5.929 700 kr:

Lønn (75 %) viser lønn og sosiale utgifter for i alt 16 personer, hvor av kun to har 100 % stilling.

Andre (13 %) representerer de utgifter som dekkes over kulturbudsjettet til Kultursamarbeidet, MUSAM, Friluftsrådet, Sceneinstruktøren, Stiftelsen Museum Nord, Stiftelsen Handelsstedet Tinden og LVO.

Kulturmidler (2%) er fordelt på 20 lag og foreninger i Øksnes.

Produksjon (10 %) utgjør budsjett til drift, planarbeid, innkjøp og arrangement med mer når det gjelder Ungdomsklubben, Kulturskolen, Biblioteket, administrasjonen, kunst- og kulturarrangementer, osv. I tillegg krever tiltak som iverksettes regionalt ofte en kommunal andel, og dette må også hentes her.

Som det framgår av kakediagrammet har Enhet Kultur og Fritid lite midler til kulturproduksjoner og prosjekter i egen regi. Skal handlingsrommet utvides må det søkes om de eksterne midler som måtte være tilgjengelig fra fylke, stat osv, noe som krever langsiktig planlegging og kommunal egenandel. Til ungdomsretta tiltak er det mulig å søke FRI FOND midler. Selv om kommunen får DKSS-midler (Den Kulturelle Spaserstokken) basert på antall eldre over 67 år gir DKSS også mulighet til å søke på prosjekter, noe kommunen både kan gjøre alene og sammen med nabokommuner (turneer). Kulturskolen utvider handlingsrommet med å selge tjenester til lag og foreninger, og ved å ta inn elevkontingent og egenandeler.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Netto driftsutgifter Kultur og fritid, enkelte ansvarsområder

(Kilde: Framsikt AS 2016)

Tiltak	2013	2014	2015	2016	Kommentarer
(365) Kulturminne	8	7	7	-18	Eksternt tilskudd fra Riksantikvaren til Kulturminneplan ikke brukt i 2016 men 2017.
(370) Bibliotek	248	254	260	254	Besøk i biblioteket 5,3 % (økning)
(373) Kino	0	0	0		Kinoen driftes over Aktivitetstibud barn. Avtale med bygdekino ble sagt opp i mai 2017 etter restriksjoner på bruk av Aulabygget. Ingen kinotilbud til barn i Øksnes nå.
(375) Museer	85	88	93	111	ØK betaler et tilskudd på vel kr 400 00 til Stiftelsen Museum Nord avd. Øksnes. Museet leier betydelig anlegg gratis fra kommunen. Ulik praksis på dette i kommunene i Vesterålen. Svært viktig at kommunen snarest starter prosess med reforhandling av avtalen med Stiftelsen Museum Nord da denne er særdeles ugunstig for Øksnes kommune.
(377) Kunst	-4	22	6	1	Flere eksterne tilskudd fra stat, fylke o.a. gjorde at netto driftsutgifter for kommunen bare ble 1000 kr. Kommunen har i ubetydelig grad brukt penger på kunstnerisk utsmykking i forbindelse med renovering og nybygg av offentlige bygg. I andre kommuner i regionen brukes fra 0.5 – 1,5 % av byggekostnader på kunstnerisk utsmykking.
(380) Idrett andre anlegg	8	8	4	35	Kulturmidler til idrettslag og tilskudd til Vesterålen Friluftsråd.
(381) Komm. Idrettsanlegg	318	402	359	498	Drift av Øksnes Idrettspark og basseng. Kommunen har særdeles gode forhold for flere typer idretter. Nytt basseng og klatrevegg prioriteres nå høyt av Idrettsrådet.
(383) Kulturskole	381	369	317	377	Andel barn i kulturskolen 15,7 %, dvs. 80 barn i grunnskolealder (økning). Kulturskolen har stor bredde i tilbud, men i følge Kulturbarometeret fra Høgskolen i Telemark for liten dybde (antall timer) i de enkelte fagområdene ennå.
(385) Andre kult.aktiviter	219	201	255	247	Kulturmidler, tilskudd til regionale samarbeidsløsninger mm
(386) Komm. kulturbygg	15	105	121	103	Drift av bygninger – Aulabygget og Øksnes folkebibliotek
(231) Aktivitetstibud barn	96	163	133	141	Utgifter til ungdomsklubben Skarven og ungdomsleder. Økende.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Netto driftsutgift pr. innbygger i Øksnes til kultur og idrett (inkludert investering anlegg idrett og kultur) : 1.767 kr. Trekkes fra utgifter til drift av bygg er nettoutgift til kulturtiltak 1.166.

Kostragruppe 1: 1522 kr Kostragruppe 2: 2089 kr Nordland: 2318 kr

Ressursbruk andel kommunens budsjett: 3 %

1.5

Befolkningsutvikling i Øksnes

Befolkning i Øksnes 2013 - 2021									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Barnehage (0-5 år)	255	273	292	263	262	267	269	264	266
Grunnskole (6-15 år)	570	560	537	523	513	502	492	488	490
Eldre (67 år og eldre)	703	713	746	766	789	813	821	841	874

Kilde Framsikt AS.

Per 1. 31.12.2016 hadde Øksnes 4.529 innbyggere totalt. Av disse var andelen 16 – 66 år 2.954.

Når det gjelder befolkningsutviklingen i Øksnes er det viktig å merke seg den betydelige nedgangen i antall barn og unge, og den store økningen i aldersgruppa over 67 år.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

1.6 Organisering

Tjenesteenhet for Kultur og Fritid er organisert under kommunalsjef for skole, barnehage og kultur. Enhetsleder har ansvar for følgende avdelinger:

Avdeling	Ansatte per august 2017
Kulturadministrasjon	100% enhetsleder 30% konsulent (prosjekt)
Kulturskole	70% rektor/ dans/musikk/DKS 30% musikk/utstyr 23% musikk 50% musikk 45% musikk 50% teater/musikk 3% visuell kunst 3% prosjektressurs (KulMat)
Bibliotek	100% bibliotekar 50% bibliotekassistent 15% renholder
Ungdomsklubb	50% klubbleder 15% klubbmedarbeider 15% renholder

Idrett er overført til Eiendomsavdelingen. Organiseringen av enheten er i henhold til edtatt organisering.

Folkehelsekoordinator jobber delt stilling som Ungdomsleder/ Ungdomskoordinator. Dette har vist seg å være en vanskelig kombinasjon, og man vil nå forsøke å få til en kombinasjon mellom ungdomsleder/klubbleder.

Kulturskolen har stillinger innenfor musikk, dans, teater, visuell kunst, direksjon. De fleste er ansatte i små stillingsprosenter, noe som gjør det nødvendig for dem å ha annen inntekt i tillegg. Økt samordning av kompetanse og tilbud regionalt er et mulig – og sannsynligvis riktig tiltak på sikt.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

1.7 Tilretteleggerkompetanse

Flere ulike departementer har støtteordninger for kultur og kulturellerelaterte prosjekter, utformet fra egne satsingsområder og med hver sine rapporteringskrav. Alt av søknader om eksterne midler fra f.eks. Staten stiller krav om profesjonalitet, og det betyr blant annet at alt av søknader må bygge kommunale vedtak og solid bakgrunnsdokumentasjon. Dette er utfordrende selv for større kommuner med store kulturadministrasjoner. For mindre kommuner som Øksnes kan det bety at man ikke får tilgang til statlige utviklingsmidler.

I Øksnes kommune har egenandelen til eksterne prosjekter i all hovedsak vært arbeidskapasiteten i kulturadministrasjonen. Med de svært begrensede ressurser til kulturadministrasjon betyr dette at man må jobbet særdeles effektivt for å kunne hente inn, iverksette og rapportere eksterne midler til prosjekter. Kvaliteten blir ofte deretter, og dette kan da igjen bidra til å hemme lokalt kulturutviklingsarbeid innen både i offentlig, frivillig og privat sektor. En måte å øke tilretteleggingskompetansen på er å få til et godt samarbeid med andre enheter som jobber med utviklingstiltak, for eksempel via ei plan- og utviklingsavdeling, slik flere kommuner har.

Skal Enhet Kultur og Fritid gjøre en god jobb, må enheten spille "libero" både på den offentlige og den private arenaen. Målgruppa det skal produseres tjenester for er folk i alle aldre i hele kommunen. Det å jobbe tverrsektorielt blir derfor viktig forutsetning i arbeidet siden kulturenhetens kjerneområder ofte tangerer ansvarsområder til andre kommunale enheter, til frivillig kulturliv og til næringslivet.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2. FOKUSOMRÅDER FOR KULTUR OG FRITID

2.1 Bibliotek

Folkebiblioteket i Øksnes har siden 1982 holdt til i en gammel villa på Myre. Etter at Bokbussen, filialene i Alsvåg og Stø ble nedlagt er Øksnes folkebibliotek kommunens eneste offentlige bibliotektilbud. De største brukerne av biblioteket i dag er barn og unge fra barnehager og skoler i Myreområdet. Bibliotekets beliggenhet er ikke god. Man må være lokalkjent på Myre for å finne den nokså anonyme villaen. Veien til biblioteket er heller ikke godt merket.

I Lov om folkebibliotek § 6 (Samarbeid med grunnskoler) er samarbeid med grunnskolen fjernet, hvilket betyr at ansvaret for god drift av skolebibliotekene nå er en ren skolesak, ikke en kultursak. Skolene i kommunen har opprettet skoleboksamlinger/skolebibliotek, og samarbeidet med Øksnes folkebibliotek er delvis formalisert/avtalt. Åpningstiden i biblioteket er mandag og tirsdag 14 – 19, og onsdag – fredag 10 – 15. Øksnes folkebibliotek har godt utlån.

I tillegg til ordinære bibliotek tjenester arrangerer Øksnes folkebibliotek i samarbeid med Folkeakademiet ca 5 møter/forestillinger i løpet av året. Biblioteket arrangerer forfatterbesøk og kurs, og har et formalisert samarbeid med Øksnes kunstforening, som bruker bibliotekets møterom til utstillinger. Bibliotekansatte hjelper ofte skoler, barnehager og sykehjem med bøker, bringer bøker til eldre som ikke kan komme seg til biblioteket, sørger for fjernlån av fag- og skjønnlitteratur for studenter og andre, og har en bokhylle i Øksnes rådhus hvor publikum kan låne bøker. I tillegg arrangeres det lesekvelder for både barn og voksne, skrivekurs og forfatterbesøk. Ansatte er opptatt av å gjøre biblioteket tilgjengelig for ulike grupper, blant andre flyktninger og fremmedarbeidere.

Øksnes folkebiblioteket er den delen av kommunens offentlige kulturvirksomhet som scorer høyest på kvalitetsbarometeret til

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Telemarksforskning. I forhold til de ressurser biblioteket har levers det gode tjenester til Øksnes befolkning.

2.1.1

Framtidas behov – Øksnes folkebibliotek

Den nye bibliotekloven pålegger bibliotekene å tenke nytt. Det er ikke lenger nok å stille litteratur og filmer til disposisjon for bibliotekbrukerne. Bibliotekene skal nå være mer utadrettede, i større grad være en kulturarena, og i tillegg være arenaer for offentlig samtale og debatt. Dette er en endret rolle som Øksnes folkebibliotek har tatt følgene av. Framtidas bibliotek stiller imidlertid økte krav til bruk av teknologi, fleksible lokaler, kompetanse og nye arbeidsmåter– og dette er lovpålagt.

I Nasjonal strategi for bibliotekene, som ble lansert av Kulturdepartementet og Nasjonalbiblioteket i august 2015, trekkes følgende retningsvisere for framtidas folkebibliotek opp slik:

- E-bøker, dataspill, digitalt kulturarvsmateriale, kort- og dokumentarfilm skal bli mer tilgjengelig i folkebibliotekene.
- Nasjonalbiblioteket vil styrke og utvikle fellestjenester som gir felles og bedre katalogdata og søk, og samtidig avlaster og frigjør tid og ressurser i det enkelte folkebibliotek.
- For å utvikle bibliotekene som debatt- og litteraturhus vil bibliotekene kunne få støtte til mindre tilrettelegging av bibliotekrommet og til å øke antall arrangementer og aktiviteter.
- Nye formidlingsmetoder, frie utviklingstiltak og digital tjenesteutvikling, også lokalt, skal styrkes. Videreutvikling av biblioteket som læringsarena i samarbeidsprosjekter mellom skolefag- og folkebibliotek.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Bibliotekets nye rolle krever at man nå må vurdere en mer hensiktsmessig plassering av Øksnes folkebibliotek. Biblioteket må være synlig, og plassert slik at de ulike målgrupper Øksnes folkebibliotek skal betjene i årene som kommer på en grei måte kan ta bibliotekets ressurser aktivt i bruk. De ulike målgruppene må enkelt kunne stikke innom biblioteket, og i den forbindelse er det særdeles viktig å ha for øyet at folkebiblioteket skal være både for barna i Tangsprellen barnehage på Sommarøy, en pensjonist i Lifjorden, for den bosatte flyktningen uten bil på Strengelvåg og foretningsdamen i Myre sentrum. Med andre ord må man ikke bare tenke folkebiblioteket som et lokale, men et lett tilgjengelig lokale som må sees i sammenheng med en god infrastruktur i Øksnes.

Arealkravet for et folkebibliotek i en kommune som Øksnes er etter dagens krav satt til 700 kvadratmeter, men i følge biblioteksjefen er det vel så mye utformingen av lokalet som antall kvadratmeter som har betydning. Det er mye lettere å forandre bruk av areal hvor alt er på en flate. To etasjer gir mindre mulighet til å forandre etter behov.

Selv om strategien gir løfte om økonomisk støtte til mindre tilrettelegging av bibliotekrommet, vil et nytt biblioteklokale kreve ressurser til nytt utstyr, ikke minst for å gi et tilbud i tråd med bruk av ny teknologi. I framtidas bibliotek må det blant annet legges til rette for stor grad av selvbetjening (Norgeskort) , noe som vi gi muligheter for økt besøk/utlån og lengre åpningstider.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.2 Kulturskolen

I 1997 ble kulturskolen lovfestet med paragraf § 13-6 i Opplæringslova:

“Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskuletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.”

Kulturskolen i Øksnes har utviklet seg fra å være et opplæringstilbud i elektronisk orgel til å være en skole med ca 8 ansatte som tilbyr en stor bredde i opplæring innen musikk, teater, dans, visuell kunst og matkultur. Kulturskolen har en del instrumenter til utleie, og har lys- og lydutstyr som lag, foreninger og artister kan leie.

2.2.1

Nasjonalt formål for Kulturskolen

Kulturskolen skal bidra til barn og unges danning, fremme respekt for andres kulturelle tilhørighet, bevisstgjøre egen identitet, bli kritisk reflekterende og utvikle egen livskompetanse. Kulturskolen skal gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Formålet med opplæringen er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Kulturskolen er den sentrale grunnutdanningen i den sammenhengende utdanningslinjen som kan kvalifisere elever til opptak i høyere kunstfaglig utdanning for elever med særlig interesse og motivasjon. Alle elever i kulturskolen skal få undervisning som er tilpasset deres interesse og forutsetninger.

Kulturskolen skal ideelt sett også være et lokalt ressurscenter, et omdreiningspunkt for skole- og kulturlivet i den enkelte kommune. Nasjonalt er den en del av en landsomfattende kulturell infrastruktur som bidrar til å løfte fram kunst og kultur som bærende elementer i samfunnsutviklingen.

Politisk diskuteres det nasjonalt om det skal lages en egen kulturskolelov, men dette vil i tilfellet ta noe tid.

Visjon: ”Meir kultur for fleire”. Overordnet politisk vedtatt mål: ”Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd”

2.2.2

Øksnes kulturskoles planer og virksomhet

Øksnes kommune vedtok våren 2017 den nasjonale Rammeplanen for kulturskolen - MANGFOLD OG FORDYPNING. Planen skal være retningsgivende for den tjenesteproduksjonen Øksnes kulturskole skal levere. Den er forpliktende og implementeres fortløpende i kulturskolens virksomhet. Den primære målgruppen for kulturskolen er elever i grunnskolen.

Det utarbeides årlig en virksomhetsplan for kulturskolen. Denne følger grunnskolens årshjul. I tillegg til individuell opplæring i flere instrumenter, tilbyr kulturskolen opplæring i samspill, visuell kunst, drama, dans og KulMat. Kulturskolen selger også direksjon til korps og kor, og har de siste årene tilbydd "Korps i skole". Voksne som ønsker det kan også kjøpe opplæring i musikk eller dans via kulturskolen. Kulturskolen kan også gi tilbud barn under grunnskolealder, og har et eget opplegg, MUSIDA, for barn og voksne som krever spesiell tilrettelegging.

I Virksomhetsplanen for Øksnes kulturskole er det lagt inn kulturinnslag i forbindelse med samtlige kommunestyremøter, julekonsert, vårkonsert, rekrutteringskonsert, teaterproduksjoner og mindre konserter med mer for samspillgrupper og sceneforestillinger.

Kulturskolen leverer gode tjenester i forhold til de ressurser som er tilgjengelig. I Telemarksforsknings kvalitetsbarometer er det imidlertid anført at Øksnes kulturskole scorer lavt i forhold til antall timer den enkelte elev får per uke til opplæring. Den enkelte elev i Øksnes kulturskole får en undervisningstime per uke a 22,5 minutter, hvilket må sies å være i snaueste laget.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.2.3 Kulturskolens utfordringer

Den største utfordringen for kulturskolen har i alle år vært mangelen på gode lokaler for undervisning, produksjon og forestillinger. Kulturskolen driftes etter en desentralisert modell, som innebærer at virksomheten foregår på samtlige fire skoler i kommunen, i aulaen, i kirken og på samfunnshus. Kulturskolens ønske om et mer permanent sted med mulighet både for undervisnings- og produksjonslokaler, arbeidsplasser for alle ansatte, møterom og lager er godt kjent i kommunen. Målet må være snarest å få til en bedre løsning for kulturskolen, og initiativ til dette er allerede tatt av rådmannen.

En annen utfordring er at samtlige ansatte i kulturskolen har deltidsstillinger, til dels svært små stillinger. Det betyr at alle ansatte har to eller flere arbeidsgivere, og må bruke mye tid og krefter på å forflytte seg fra et arbeidssted til et annet. Fellesproduksjoner, faglig skoling og møter kan være utfordrende å få til. Helger og kvelder må tas i bruk. Det å kunne yte noe "ekstra" blir derfor et spørsmål om mer ressurser.

Ca. 80 barn i Øksnes får opplæring i Kulturskolen². Barn som deltar i kulturskolen betaler ca. 1000 kr per halvår i elevkontingent. I tillegg har de muligheter til å leie instrumenter. Det er mulig at prisen kan forhindre enkelte barn å delta i Kulturskolens ulike opplegg. I tilfelle er dette noe kommunen må finne en bedre løsning på.

² Analyse fra Framsikt 2016.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.3 Kulturtiltak for barn og unge

I 2016 var det 1039 barn og unge i Øksnes i alderen 0 – 19 år. I følge prognoser fra Framsikt AS vil dette tallet reduseres med ca. 70 – 80 personer i løpet av de neste 5 årene, og aller størst er reduksjonen i aldersgruppa 6 – 15 år. Denne gruppa er kjernegruppa for idrett, bibliotek, kulturskole og ungdomsklubb i Øksnes. Av mange grunner er dette en utvikling som burde vekke bekymring.

Det er viktig for Øksnes kommune å framstå som et attraktivt bomiljø for barnefamilier. I tillegg til varierte arbeidsmuligheter, gode skoler og barnehager er også et godt og variert idretts- og kulturtilbud viktig når barnefamilier velger bosted. Helhetstenking rundt barn og unges oppvekstsvilkår vil belyses i Oppvekstmeldinga.

For gruppa 0 – 5 år består kulturtilbudet i Øksnes stort sett av det barnehagene, biblioteket og lekeplasser kan tilby. Barnehager og bibliotek gjør en stor jobb både ved å formidle og gi kulturtilbud for de aller minste barna.

For aldersgruppa 16 – 19 år er det få tilbud bortsett fra organisert idrett. Motorsportarenaen på Klo kunne med fordel ha blitt mere brukt av denne gruppa. En del deltar på tiltak i regi av Jeger og Fisk, og flere har på eget initiativ startet band og bruker Rockebrakkka. Gruppa 16 – 19 år benytter seg lite av bibliotek. En stor del forsvinner bort fra organisert idrett, og de fleste er for voksne til å delta i Ungdomsklubbens virksomhet. Mange går på skoler i andre kommuner, og benytter seg av kulturtilbud der. Et kulturhus med gode forhold for kino, mulighet til å treffe andre ungdommer og mulighet til å delta på konserter, er et klart uttalt ønske fra denne ungdomsgruppa.

For aldersgruppa 6 – 15 år, som er kjernegruppa for kulturtilbud for barn og unge i Øksnes, fins det mange muligheter, og flere av dem kan videreutvikles i tverrsektorielt samarbeid – i særlig grad i samarbeid med grunnskolen – og samarbeid med frivillig kulturliv, kirke og næringsliv:

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Tiltak	Positivt	Utviklingstiltak
Idrett	42% av barn og unge deltar i organisert idrett. Bredden av tilbud er godt, idretten har gode anlegg. Medlemskapskontingent. Det er åpen hall for ungdom hver lørdag drevet av frivillige.	Idrettsrådet ønsker nytt svømmeanlegg og klatrevegg. Det er "aldri" nok haller i Øksnes for idrettslagene. Ønske om å få til "Idrettsskole" med stor bredde i aktivitetstilbud for de yngste barna.
Skole	Tiltak og informasjon i regi av skolen når alle barn i Øksnes.	Det bør årlig lages en handlingsplan for skole- kultur, som omhandler informasjon og aktuelle samarbeids-tiltak. Grunnsteinen i en slik plan må være kommunens årlige DKS-plan.
Kor og korps	Mulighet til å delta i Alsvåg Brassband og Kirkas "Englekor"	Vanskelig å rekruttere barn til å delta i korps. Ønskelig å få til et juniorkorps for hele kommunen. "Korps i skole" i regi av Kulturskolen øker trolig rekrutteringen.
Øvrige lag og foreninger	Øksnes kystlag og Jeger og Fisk tilbyr flotte arrangementer for barn og unge. Speiderne har tilbud til barn og unge året rundt. Medlemsavgift	Kommunens utstyrslager burde brukes enda mer av disse foreningene.
Film/Kino	Denne aldersgruppa var den største gruppa som benyttet seg av kinotilbudet kommunene hadde før Aulaen ble stengt. Barn i Øksnes har levert ca. 50 % av alle bidragene til Laterna	Sterkt ønske om å kunne gi denne gruppa et kinotilbud igjen. Det burde etableres en filmklubb for produksjon i Ungdomsklubben, eventuelt et tilbud om film i Kulturskolen.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

	Magica de 25 årene festivalen har vært.	
Kulturskolen	Kulturskolen har flere opplæringstilbud for målgruppa.	Ønske om flere tiltak i forbindelse med SFO. Flere timer skaper bedre tilbud.
DKS – Den Kulturelle Skolesekken	Kulturskolen koordinerer de fylkeskommunale ressursene til DKS, som årlig gir tilbud med profesjonelle kunstnere og med høy kvalitet innen teater, musikk, dans, film, visuell kunst, litteratur og kulturarv til grunnskole elever – et fantastisk tilbud!	Nordland fylkeskommune ønsker en bedre samordning i kommunene mellom kulturskolens aktiviteter, UKM – Ungdommens Kulturmønstring (kommunalt/regionalt) og DKS. Dette vil kunne skape en enda mer kraftfull synergier når det gjelder kunstopplevelser og kulturproduksjon for barn, og må jobbes aktivt med.
Bibliotek	Godt tilbud for målgruppa! Gratis.	Biblioteket er en ypperlig arena for små kurs for barn og unge: sjakk, skrivekurs med mer. Dette krever ressurser - både økonomisk og faglig. Mulig å søke Fri Fond-midler.
Ungdomsklubb	Ungdomsklubb for de eldste hver fredag. "Trygt heim" ordning.	Viktig å få til et bedre samarbeid mellom klubben og øvrige aktiviteter for ungdom i Øksnes. Må være prioritert oppgave for ungdomslederen.
Museum	Øksnes er en av få kommuner som har Skole-Museumsplan	Planen bør revideres.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Annet – offentlige tiltak	Kommunen tilbyr gratis leie av kommunale anlegg for idretts- og kulturtiltak for barn og unge. Kulturkontoret gjennomfører Sommeraktivitetsskole for aldersgruppa 10 -13 år etter skoleslutt. Kulturkontoret har et innholdsrikt utstyrlager til friluftsliv hvor utstyr kan lånes gratis til tiltak for barn og unge.	
Annet - næringslivstiltak	Kommunens næringsliv er unik i det man lar barn fra barnehagen av få innblikk i næringslivets kultur. Torsketungeskjæring, bedriftsbesøk og småjobber er med på å skape forståelse for næringslivet og identitet til heimkommunen. Næringslivet sponser flittig idretten og kulturhussatsinga (Folkets Hus AS) i Øksnes	 Foto: Svein Arne Nilsen

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.4 Kulturaktiviteter for en økende gruppe pensjonister

I Øksnes er det i dag ca. 790 personer i aldersgruppa 67 – 100 år. De neste fire årene ligger det an til at denne gruppa vil vokse med ca. 100 nye pensjonister. I tillegg til denne pensjonistgruppa er det i kommunen ei relativt stor gruppe som tar ut pensjon lenge før de fyller 67 år. Gode muligheter til å delta i ulike kultur- og fritidsaktiviteter skaper glede, tilhørighet, bedre helse og økt livskvalitet.

Det som kjennetegner dagens pensjonister er at de har langt bedre helse sammenlignet med tidligere generasjoner. Pensjonister er ingen homogen gruppe. På en skala fra 0 til 1000 er det store ulikheter både når det gjelder økonomi, interesser, engasjement og helseproblemer. Noen har dagene fylt opp av aktiviteter og sosiale sammenkomster, andre har mer enn nok med å takle alvorlige sykdommer. For gruppa som helhet er ensomhet både en realitet og en trussel.

Dersom man i Øksnes skal legge til rett for aktiviteter og kulturtiltak til denne store, og raskt økende gruppen er det nødvendig å gjøre en analyse av de forhold som både begrenser, men også utvider mulighetsrommet for dagens og morgendagens pensjonister. I samarbeid med Øksnes Pensjonistforening har Enhet Kultur og Fritid gjort en start på en slik analyse, og følgende bilde kan skisseres:

- Den store gruppen pensjonister representerer en ressursbank av kunnskap og kompetanse innen næringsliv, organisasjonsliv og kulturliv som Øksnessamfunnet har stor bruk for.
- Dagens og framtidens pensjonister vil ha behov for nye typer aktiviteter. I Øksnes har pensjonistene deltatt på flere typer organiserte tilbud med stor suksess som dans, skrivekurs og seniorrevy. Slike og lignende tilbud bør utvikles og videreføres, gjerne i samarbeid med ressurser i Kulturskolen.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

- Tiltak som pensjonistene selv etablerer må synliggjøres og framsnakkes av kommunen. Eksempler på slike tiltak kan være trimgrupper, leseklubber, støtteforeninger av ulikt slag osv. Ros og anerkjennelse er viktig for alle!
- Mange pensjonister er travle folk: De reiser mye, hjelper familie og venner, og stadig flere har betalte småjobber.
- Av mange grunner er frihet til å velg/velge bort viktig for de fleste pensjonistene. Derfor kan det være vanskelig å få pensjonister til å forplikte seg over tid til frivillig innsats. Engasjement som har en definert varighet er det derfor lettere å få til et samarbeid om.
- I flere av kommunens lag og foreninger, som Kystlaget, Historielaget, Fiskarkvinnelaget og kor, utgjør pensjonistene den solide bærebjelken.
- Pensjonistforeningen og Eldrerådet har jobbet aktivt for å synliggjøre at pensjonistene i Øksnes (og resten av landet) har et annet liv og andre behov enn hva tilfellet var for et par tiår siden. De opplever at dette får de ikke godt nok gehør for i kommunen. Kampen om et sted å være pågår kontinuerlig, og kommunal eldrepolitikk på dette området er mangelfull.
- Flere pensjonister mener de har mye å kunne bidra med i forhold til barn og unge, og ønsker samarbeid med skoler, ungdomsklubb og barnehager for å skape gode møteplasser mellom generasjoner. Til dette trenger de hjelp for å få organisert og koordinert på en god måte.
- Det er viktig å finne gode aktiviteter for en økende gruppa av ensomme hjemmeboende. Det samme gjelder pleietrengende eldre på institusjoner. Institusjonene gjør en god jobb, men trenger betydelig innsats fra frivillige aktører for å møte de utfordringene man står ovenfor i årene som kommer.
- Det må lages en årlig plan for bruken av de statlige DKSS midlene (Den kulturelle spaserstokken). Disse midlene utgjør ikke noe stort beløp (ca. 40 000 kr årlig), men i kombinasjon med andre midler og

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

egeninnsats kan disse midlene være "spikeren i suppa" som fører til spennende og meningsfylte tiltak for den store pensjonistgruppa. Krav om profesjonalitet er viktig for å kunne motta DKSS-midler.

- Den årlige DKSS-planen må inngå i en årlig handlingsplan for Kultur og Fritid, hvor den helhetlige kultursatsingen for alle aldersgrupper synliggjøres, og hvor synergien av tiltak "på tvers" blir viktige.
- Enkelte kulturtilbud med høy kvalitet er det mulig å samarbeide med nabokommuner om via Vesterålen Kultursamarbeid (Regionrådet).

Skal mulighetsrommet for dagens og framtidens pensjonister bli en oase for gode aktiviteter, trivsel og felleskap på tvers av generasjoner, vil en viktig forutsetning være å få til en god dialog "på tvers" mellom **pensjonistorganisasjonene, kultur, frivillighet og folkehelse**. Også andre enheter innen den kommunale forvaltningen og næringsliv må selvsagt inngå i ulike samarbeidstiltak. Den "harde kjerne" for framdrift bør imidlertid ikke være større. Da kan ansvar lett pulveriseres, noe som fort kan ende med mye god prat og lite handling. I denne sammenhengen har Enhet Kultur og Fritid et særdeles viktig koordineringsansvar.

Fra Skrivekurs for pensjonister 2016

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.5 Frivillig kulturliv i Øksnes

2.5.1

Statlig politikk vedrørende frivillig sektor

14. juni 2017 arrangerte kulturminister Linda Hofstad Helleland innspillmøte i forbindelse med oppstart av arbeid med en ny stortingsmelding om statlig frivillighetspolitikk. Den forrige meldingen, St.meld.nr.39 (2006 – 2007) "Frivillighet for alle", er ikke lenger et godt nok dokument å styre etter da både samfunnet og det frivillige har endret seg mye de siste 10 årene. Den nye meldingen forventes å være ferdig høsten 2018. Den kommer til å bety mye for de føringer staten vil gi til det frivillige kulturarbeidet i kommunene.

Over 100 frivillige organisasjoner deltok på kulturministerens innspillmøte, også de store paraplyorganisasjoner som Frivillighet Norge, Idrettsforbundet, LNU, Kulturalliansen og Kulturvernforbundet. I alle disse paraplyorganisasjonene har lag og foreninger i Øksnes medlemskap. Innspillene disse organisasjonene tok opp var problematikk som også er velkjent i floraen av lag og foreninger i Øksnes:

- Frivillighet må starte med glede, ikke med plikt og ikke for å spare penger
- Behov for egnede lokaler for ulike typer kulturaktivitet er stort
- Rammebetingelsene for kultur ligger langt bak det idretten i dag har
- Frivillig innsats anerkjennes ikke godt nok av samfunnet
- Bedre rammevilkår - momskompensasjon for frivillighet er nødvendig
- Behov for økt VO-støtte til frivillige organisasjoner
- Rekruttering av både unge og eldre inn i frivillig organisasjoner må stimuleres
- Opplæring i styrearbeid, spesielt av ungdom, må prioriteres

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.5.2

Lag, foreninger og nettverk i Øksnes

I Øksnes er det et stort antall lag og foreninger som bidrar til økt kulturaktivitet. Uten disse frivillige lag og foreningers innsats ville Øksnessamfunnet framstå som særdeles stusslig og fargeløs. Totalt er det 28 frivillige organisasjoner fordelt slik:

- Idrett: 9
- Korps og kor: 7
- Teater/revy: 1
- Kunst: 2
- Historie og kystkultur: 2
- Andre: 7

I tillegg fins det i kommunen ca 15 – 20 Vel-foreninger, gårdsforeninger, båtforeninger og grendelag. En del av de gamle lagene er i ferd med å forsvinne, som for eksempel Husmorlaget, Fiskarlaget, lysforeninger og bygdelag. I stedet har det dukket opp små organisasjoner og nettverk som på ulikt vis bidrar til kulturproduksjon og utvikling i Øksnes. Øksnestøttene og Mikkeldatters forum er to kvinnenettverknnettverk som begge jobber for trivselstiltak i Øksnes. Kommunen har dessuten en voksende flora av band bestående av godt voksne medlemmer, som bidrar i forbindelse med tilstelninger i regi av kor, bygdelag og foreningsarrangement. Kommunen har også en Frivilligsentral som skal koordinere den frivillige aktiviteten der dette er hensiktsmessig. Flere lag og foreninger har gjort utviklingsløft som har skapt nasjonal oppmerksomhet. Øksnes kystlag er et av disse lagene. Laget har ved flere anledninger mottatt nasjonale priser og utmerkelser for jobben de gjør for å ivareta kystkulturen. I tillegg iverksetter laget aktiviteter som aktiviserer både barn og voksne i kommunen. Et annet lag er ØKSIL. I tillegg til å kunne stille med lag på elitenivå i Norge satser ØKSIL på et imponerende breddetilbud i volleyball for barn og unge i Øksnes. Flere lag og foreninger har påtatt seg betydelige løft i forbindelse med anlegg av ulikt slag. Kor og korps, Øksnes Tennisklubb, Morild, Øksnes Skytterklubb,

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Alsvåg Idrettslag , Øksnes Jeger- og fisk, Strengelvåg Vel og UL Nybrott har blant annet vist en stor dugnadsinnsats for å skape gode arenaer for idrett og kultur.

2.5.3 Festivaler

Vesterålen Skreifestival arrangeres hvert år i uke 7. Festivalens formål er gjennom faglige- og kulturelle aktiviteter å fremme kjennskap og omdømme til skreien og de smakfulle og helsefremmende produkter som den og annen torskefisk er opphav til, samt å fremme kystkulturen generelt. Festivalen har befestet seg som kommunenes utstillingsvindu både for næringslivet og for kultur, og den har et stort utviklingspotensial.

Øksnesdagan var tidligere kommunens store sommerfestival. Av ulike grunner ble denne festivalen lagt ned for noen år siden, trolig mest fordi det var vanskelig å mobilisere folk midt i ferietida. Et forsøk på om gjenopprettelse skapte stor entusiasme , og nye Øksnesdagan ble gjennomført sommeren 2016. Evalueringen viste et stort engasjement og mange flotte tiltak gjennomført. Ingen frivillige lag hadde mulighet til å ta et overordnet lederskap for Øksnesdagan videre. Kulturkontoret alene kunne heller ikke påta seg et slikt ansvar, og dermed ble det ikke iverksatt arbeid med festivalen i 2017. En rekke flotte, frittstående arrangement som utstillinger, konserter, gårdsbesøk, Havnadagen, PÅFYLL, Bryggedans, fotballskole osv. gjennomført spredt over sommermånedene, og trolig er dette modellen som passer Øksnessamfunnet best.

Når det gjelder andre "daga" og festivallignende aktiviteter med brei publikumsdeltakelse kan de årlige arrangementene Vesterålen Summer Games og Arctic Volleyball Camp (AVC) nevnes som eksempler. Fortellerdagan arrangeres annet hvert år, og skjer i nært samarbeid med Øksnes kulturkontor.

Samtlige festivaler gjennomføres ledet av egne arbeidsgrupper og styrever, og er avhengig av økonomisk støtte både fra statlige finansieringskilder og

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

sponsorer. Kommunens deltagelse i disse arbeidsgruppene/styrene er svært begrenset, men kommunen bidrar med litt økonomisk støtte og med praktisk hjelp der dette er mulig.

2.5.4

Kulturkontorets rolle i forhold til frivillig sektor

Frivillige lag og foreninger ønsker i størst mulig grad å styre sine arrangementer uten for mye innblanding av det offentlige i sitt arbeid. For kommunen blir derfor oppgaven å finne en balanse for samarbeid. Blir kommunen for tydelig, kan det skade det frivillige initiativet. Er kommunen fraværende, er heller ikke det bra. På mange måter kan kulturkontorets rolle sammenliknes med jenta i eventyret som "ikke skulle komme gående, ikke ridende, ikke kledd og ikke naken". Idretten i Øksnes har Idrettsrådet, som på en god måte er diskusjonspart med kommunen i de saker som opptar idretten. Når det gjelder øvrige lag og foreninger er kulturkontoret avhengig av at lagene selv tar kontakt, noe noen gjør, men langt fra ikke de fleste.

Kulturkontoret kan blant annet bistå lag og foreninger med følgende:

- Veiledning i forbindelse med søknader om spillemidler
- Veiledning og råd ved forespørsel knyttet til tiltak og prosjekter man ønsker gjennomført
- Markedsføring digitalt på kommunens kulturportal og på den regionale portalen
- Utleie av lys/lyd i forbindelse med arrangementer
- Kulturmidler (pengestøtte)
- Utleie av utstyr fra Utstyrlageret for friluftsliv

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.5.5

Mulige stimulerings tiltak for frivillig kulturliv

I tillegg til de tiltak som er nevnt ovenfor kan kommunen trolig kunne stimulere det frivillige kulturarbeidet på andre måter også . Blant annet vil det være naturlig at det offentlige i større grad enn i dag synliggjør og anerkjenner frivillig innsats innen kultur, for eksempel slik:

1.

Gjenopprette Kulturpris for Øksnes. Utgifter til kulturpris for Øksnes ble strøket i budsjettet for noen år siden. Kulturprisen vil være en fin måte å gi anerkjennelse både til enkeltpersoner og organisasjoner som fremmer kulturarbeidet i kommunen over tid. Når det gjelder kulturpris er det viktig å poengtere at det ikke er pengene som er det viktige, men at man fra det offentlige gir en anerkjennelse – og det koster ikke mer enn at noen blir sett og får velfortjent ros.

2.

Innføre Ildsjelpris for Øksnes. Ingen lag og foreninger klarer seg uten ildsjeler, og ildsjelene gjør ofte en stor og ofte helt usynlig jobb. Det er derfor på tide å trekke disse viktige kulturaktørene mer fram i lyset, for de er fundamentet i svært mange lag og foreninger. Ideen er diskutert med Øksnes Idrettsråd, som applauderer et slikt initiativ. Ildsjelprisen skal imidlertid ikke bare tildeles folk som jobber i idrettslag, men skal kunne hente kandidater fra alt av lag og foreninger i Øksnes.

3.

Tettere samarbeid med Frivilligsentralen.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.6 Kunst i Øksnes

Kunstinteressen i Øksnes er økende. Både amatører og profesjonelle kunstnere bor fast, eller oppholder seg deler av året i kommunen.

Medlemmer i Malerklubben betegner seg som amatører, men kurses jevnlig av profesjonelle kunstnere, og har i dag et høyt nivå.

Organisasjonen har flotte utstillinger og bidra ofte i forbindelse med festivaler og andre kulturarrangementer.

Øksnes Kunstforening samarbeider med Øksnes folkebibliotek om utstillinger, og har kjøpt inn en del kunstverk som kan leies ut til blant annet offentlige bygg.

Flere profesjonelle kunstnere som har hatt sine barne- og ungdomsår i Øksnes, har gjort seg bemerket nasjonalt; blant andre Herbjørg Wassmo (litteratur), Sigrid Szetu og Gunn Vottestad (billedkunst), Marianne Meløy (teater), Maria Solheim og Ann Iren Hansen (sangartister, tekstforfattere og låtskrivere), Solveig Melkeraaen og Edvard Karijord Arntzen (film). Noen profesjonelle kunstnere har etablert atelier i kommunen.

2.6.1

Gallerier i Øksnes

De siste årene er det etablert flere gallerier i Øksnes. I Vestbygda fins det gallerier både på Skipnes, Finnvåg og Tinden.

I Nyksund har nyetablerte NYKSUND KunstArena blitt et kraftsenter for kunst med stort potensial. Dette samarbeidsfora består foreløpig av Nyksund Art Gallery, Galleri "Nyksund Brygge", Blås Idé, ARTHUR BRYGGA, SMIE SOMMERSET, Delpen Antikvariat og ATELIER SZETU. Her tilbys både billedkunst, foto, tekstiler, keramikk, glasskunst, smykkekunst og smiekunst. Redaktør Lillian Rief i det prestisjetunge kunstmagasinet KUNST beskriver Nyksund slik: "Her nøyer man seg ikke med pen utsikt; stedene å oppleve kunst ligger tettere enn i The Village i New York". Det er viktig at Øksnes kommune bidrar til støtte og synliggjøring av den store innsatsen innen kunst som nå gjøres i privat regi.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.6.2

Kunst i det offentlig rom

I Øksnes er det lite kunst i det offentlige rom. Kunstgaver og og det som en gang har blitt innkjøpt av kunst er ikke registrert, slik at oversikten over det kommunen har er mangelfull. Av moderne offentlige bygg i Øksnes er det bare Myre Kirke hvor kunstnere har bidratt i byggeprosessen: Kirkas arkitekt var Arne Aursand fra Namsos. Han tok utgangspunkt i naturen da kirka fant sin arkitektoniske form. Keramiker Asbjørn Hagerup og tekstilkunstner Kamme Greiff laget altertavlen Apostelsymboler. De liturgiske tekstilene ble designet og brodert av Øksnes egen tekstilkunstner Valborg Gamlesæter. Skulpturen Portalen som står utenfor kirka er et minnesmerke over fiskere omkommet på havet, og er laget av skulptør Gunn Harbitz. Det er stor enighet i Øksnes om at kirka er svært vakker, og øksnesfolk setter stor pris på kirkas kunst.

I flere kommuner har man en ordning med at 0,5 – 1,5 prosent av de totale byggekostnadene i forbindelse med nybygg og renovering av offentlige bygg brukes til utsmykning. (Se vedlegg). Denne ordningen praktiseres ikke i Øksnes, men ordningen burde vurderes. Å bruke noen promille av de totale byggekostnadene til kunstnerisk utsmykking burde være et minimum for en kommune som Øksnes. Gjennom KORO (Kunst i Offentlige Rom) vil det være mulig å hente inn både kompetanse og midler til kunstprosjekter. For å kunne motta slike midler kreves det selvsagt en kommunal egenandel.

Slik beskriver KORO behovet for og verdien av kunst i offentlige rom:

“Den offentlige kunsten er tilgjengelig for svært mange siden den befinner seg på fellesarenaene hvor folk ferdes og oppholder seg. For at kunstverkene, i tillegg til å være tilgjengelige, også skal gi mening for flest mulig, er informasjon og formidling en svært viktig oppgave for KORO. Økt kunnskap styrker interessen både for norske og internasjonale kunstnere og for mangfoldet av ytringer og uttrykk som preger samtidskunsten.”

Visjon: ”Meir kultur for fleire”. Overordnet politisk vedtatt mål: ”Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd”

2.6.3

Øksnes og Skulpturlandskap Nordland

I forbindelse med det fylkeskommunale prosjektet Skulpturlandskap Nordland, ble det etter at kommunen sa nei til medvirkning tatt et privat initiativ i Øksnes om deltagelse i prosjektet. Initiativet resulterte i 1995 i skulpturene Etterbilder av kunstner Inghild Karlsen. Skulpturene ble i år 2000 overtatt av Øksnes kommune med de forpliktelser som samarbeidet krever.

Kunstneren Inghild Karlsen valgte Myre og Nyksund som stedene disse skulpturene skulle stå. Den ene skulpturen ble plassert på torget i det da fraflytta fiskeværret Nyksund. Den andre skulpturen ble plassert i Havneparken på Myre. Skulpturen på Myre måtte i 2016 flyttes fra Havneparken til nytt sted nord for allmeningskaia, da den gamle Havneparken nå blir område for næringsvirksomhet med mer.

De to identiske skulpturene som formmessig ligner på lyktestolper hvor blålig lys kommer fra ei lykt formet som kvinneansikt. De to skulpturene peker i retning mot hverandre, og skaper en dialog både mellom stedenes historie og utvikling, og mellom det hverdagslige og kunsten. Å bli grepet av kunstens idé skjer ikke umiddelbart. Mange forbipasserende verken ser skulpturene eller oppfatter den dype, kunstneriske symbolikken i kunstverkenes idé. Faktisk kan mange stå ved siden av skulpturene uten å reflektere over at dette er kunstverk. Det betyr at skal disse to skulpturene berike øksnesfolk og tilreisende, må informasjonen om de to skulpturene bli mye bedre. I samarbeidsavtalen som ble vedtatt av Øksnes kommune og Nordland fylkeskommune i 2017 ligger informasjon om og synlighet av skulpturene som en klar forutsetning for samarbeidet. Her har kommunen en viktig oppgave å ivareta, og burde søke samarbeid med Øksnes Kunstforening om dette.

2.6.4

Artists in Residence (AIR) i Øksnes

Artist-in-residence-programmer gjør det mulig for kunstnere og andre mennesker i kreativt arbeid å jobbe og oppholde seg et annet sted enn i

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

sitt vante miljø. I Vesterålen har Andøy og Bø gjennom Vesterålen Kulturutvalg hatt denne ordningen i flere år, og kommunens egenandel til dekning av husleie er årlig kr 5000. Nyksund har de siste årene utviklet seg som arena for kunst og kunstnere, og burde derfor egne seg særdeles godt for å ta i mot internasjonale kunstnere. Øksnes kommune bør derfor sørge for at et slikt tilbud gis i kommunen – enten som del av det regionale opplegget, eller som samarbeidspart til vertskap i Nyksund som ønsker å få til AIR. Nyksund Art Gallery har hatt et forprosjekt på AIR, og burde absolutt være aktuelle som vertskap. Også andre i Nyksund kunne ha en slik rolle.

Det finnes hundrevis av artist-in-residencies og AiR-organisasjoner over hele verden. Forholdet mellom gjestekunstneren og vertskapet er ofte en viktig del av et residency-program. Noen ganger blir kunstneren ganske involvert i et fellesskap - med presentasjoner, workshops, og samarbeid med lokale kunstnere, slik opplegget har vært i våre nabokommuner. Andre ganger er kunstneren ganske isolert, med god tid til å fokusere på eget arbeid. AiR-programmer finansieres på ulike måter. Noen steder må gjestekunstnerne finansiere sitt eget opphold, og søke finansiering og støtte fra sine egne land og nettverk. Det finnes også AiR-programmer som finansierer hele eller deler av gjestekunstnernes opphold, via Res Artis International, Kulturkontakt Nord og Artists-in-Residence i nordområdene. AIR vil kunne gi ytterligere stimulans til kunstmiljøene i Øksnes.

Fra reparasjon av skulpturen "Etterbilder" i Nyksund 2016. Foto Hilde J Hansen

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.7 Kulturarv

Øksnes kommune har ei stor skattkiste når det gjelder kulturarv. En del er tatt vare på og godt dokumentert, men mye gjenstår. Formidling og bruk av kulturarven for kommunens befolkning, utdanning, forskning, næringsliv og reiseliv har et stort og langt fra godt nok utnyttet potensial.

2.7.1

Museum Nord, avdeling Øksnes

Øksnes kommune er eiere av regionens beste museumsanlegg, Museum Nord, avdeling Øksnes. Anlegget består av den gamle Alsvåggården (deler av gården fra 1661) og stabburet, Gammelbutikken, ei nausttomt, en hage, et moderne museumsbygg med verksted, utstillingsrom, kjøkken og 3 – 4 kontorer. Museets flotte hovedutstilling viser utviklinga av fiskeriene i skreikommunen Øksnes fra steinalderen til i dag.

Museumsanlegget har hittil vært godt vedlikeholdt takket være en særdeles aktiv museumsbestyrer, og har store muligheter for utvikling. Hele anlegget leies ut gratis til Stiftelsen Museum Nord. I tillegg betaler Øksnes kommune Stiftelsen vel 400 000 kroner årlig for drift. Statlige midler til museet kanaliseres gjennom Stiftelsen, som har sitt hovedkontor på Borg i Vestvågøy. Museet har en ansatt, som også gjør tjenester ved andre museer i Stiftelsen. Leieavtalen med Stiftelsen Museum Nord, som har en oppsigelsestid på 3 år og virker noe ugunstig for Øksnes kommune, burde for lengst ha vært reforhandlet. Dette bør kommunene nå følge opp.

Øksnes kulturkontor har hatt flere samarbeidsprosjekter med Museum Nord, avdeling Øksnes. Øksnes kommune er en av få kommuner som har samarbeidsplan Skole – museum. Denne virksomheten knyttes delvis opp til DKS midler (kulturarvdelen).

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.7.2

Kulturminner

Kommunen har mange kulturminner – både materielle og immaterielle. Registrering av materielle kulturminner i Øksnes er mangelfull. De registrerte kulturminnene fins i SEFRAK-registeret og Askeladden. Samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet. Det samme er flere arkeologiske funn. Handelsstedet Tinden ble fredet av Riksantikvaren i 1994, og Moloanlegget over Strengelvågfjorden er fredet av Statens Veivesen. Det jobbes nå med en første verdivurdering av kulturminner i Øksnes. Første utkast til kulturminneplan for Øksnes vil foreligge i løpet av høsten 2017, og må følges opp i årene framover.

2.7.3

Kulturminneaktører

Kommunen har et velfungerende Øksnes historielag, som blant annet via årboka Leddiken ivaretar og publiserer kulturminnetema. Øksnes Kystlag har en rekke aktiviteter for alle aldersgrupper for å ivareta kystkulturarv. I tillegg til å gi barn opplæring i kulturarv gjennom Marmelpasset, arrangerer laget en rekke aktivitet på forsamlingshuset Løftingen, hvor laget blant annet har en stor samling båtmotorer. Laget har også velutstyrte naust med flere spissbåter og nordlandsbåter. Det har sørget for å ta vare på fiskebåten Lykken, arrangerer førjulsmessa Kystlagsmessa og Havnadag, og har aktivitetsskvelder ukentlig i sykehjemmets kjeller.

I Øksnes er det også på privat initiativ etablert et Dukkemuseum med ei samling på flere tusen dukker og andre leker. Her finnes flere kulturhistoriske skatter, komplette samlinger av dukker fra flere store dukkekunstnere, blant annet dukker laget av den verdenskjente dukkekunstneren Rønnaug Pettersen fra Vesterålen.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.7.4

Skriftlig dokumentasjon – kulturarv i Øksnes

De siste årene har det blitt skrevet en rekke bøker som dokumenterer kulturarven i Øksnes, blant annet disse:

- Folket på Vinje-bøkene, av Johannes Rørtveit
- Fiskeflåten i Øksnes (1905 – 2005), av Finn Steen
- Flere bøker om Nyksund av Atle Valland
- Ballastbøkene (3 stk) av Ballastdamene
- HAVNA – ei historie om Øksnes, staten og fiskeriene i nord, av Lise Maria Strömqvist
- Fiskevær – Myre på yttersida, av Tarald Lundevall og Karl Otto Ellefsen
- En annen verden - historia om Den Internasjonale Nyksundstiftelsen, av Grete Andreassen

I tillegg til disse fins det en rekke andre bøker og artikler hvor kulturarvtema tas opp, blant annet: Gård og slekt i Øksnes – fire bind (Toften og Borgos) og Lofoten og Vesterålen historie – to bind. Det er også publisert en rekke fagartikler om kulturarvtema i Øksnes i Leddiken og andre publikasjoner. Serien Møte med Vesterålen (regionrådet) beskriver også flere tema, blant annet fiskeværsutviklinga. Eventyrbøkene (1879) til Olaus Martens Nicolaissen inneholder også fortellinger med klar tilknytning til kulturarv fra Øksnes.

2.8 Lokaler for kunst- og kulturopplevelser, kulturproduksjon og lagring av utstyr

Som det framgår av velegg som viser oversikt over anlegg for kultur- og idrettsaktiviteter som har søkt/mottatt spillemidler i Øksnes, mangler det ikke lokaler i Øksnes. Både offentlig og privat har det over flere år vært gjort en god jobb. Anlegg for idrett tas ikke med i denne planen, men behandles i Plan for Fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.8.1

Lokaler for kunst- og kulturopplevelser

I vedlegget listes det opp hele 10 lokaler spredt over hele kommunen som har betegnelsen kulturhus/kulturlokaler. Alsvåg samfunnshus (266 sitteplasser) er det eneste av de større lokalene i kommunen som har en scene hvor lys- og lydanlegg er fast montert, og som i 2017 er i nærheten av å kunne betegnes som et moderne kulturhus. I de øvrige lokaler må lys og lyd leies inn. Det er gode bygdehus på Strengelvåg, Stø, Gisløy, Øvergården og Toftenes. Gymsalen i Sommarøy skole har scene som egner seg for mindre teaterforestillinger og konserter. Lokaler i Nyksund, Skipnes, Myre og Toftenes har markert seg som spennende konsertarena for publikum mellom 40 – 100 personer. Det samme har Løftingen på Sommarøya. Myre kirke (293 sitteplasser) og bedehuskapellet Zoar i Nyksund (110 sitteplasser) er svært gode konsertlokaler, primært for akustisk klassisk musikk. Alsvåggården og museumsbygget i Alsvåg leies av Museum Nord. Begge byggene brukes til både utstillinger, foredrag og konserter for 30 – 40 personer. Øksnes folkebibliotek har et renovert møterom som egner seg godt til mindre utstillinger, kurs og foredrag (ca. 40 sitteplasser). Aulabygget har vært et flittig brukt lokale til alt fra kinoframvisning til messer, men har nå fått kraftig redusert bruk i og med at det har fått publikumsbegrensning på maks 50 personer. Bygget vil bli revet om kort tid. Øksneshallen er for tiden kommunens "storstue". Øksneshallen kan total romme 2 - 3 tusen mennesker stående, og har stoler til ca 500. Akustikken er ikke god, men kunne kanskje forbedres med Molton-tepper. Lys og lyd må leies inn. På vinteren kan det være problematisk å få temperaturen opp på et behagelig nivå, og det er et betydelig arbeid å gjøre hallen om fra idrettsarrangement til konsert- og teatergal.

Kommunen trenger et moderne kulturhus med sal for kunst- og kulturopplevelser. De siste årene har ildsjelene som jobber for Folkets Hus AS gjort en formidable jobb med å samle inn penger og skaffe sponsoravtaler med mer. Det settes stor pris på at Folkets Hus AS, med dugnadsinnsats og stor støtte fra kommunens næringsliv, nå gjør dette store, nødvendige løftet for kulturlivet i Øksnes.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Kommunen vil i løpet av kort tid ha behov for et moderne lokale for bibliotek. Skal biblioteket innfri samfunnsrollen som framtida krever, er villaen fra 70-tallet et lite egnet lokale.

2.8.2 Kulturproduksjon

Aulabygget, lokale kulturhus, skolenes klasserom og gymsaler har vært brukt av lag, foreninger og kulturskolen til kulturproduksjon. Det er nå på høy tid at Øksnes kulturskole får samlet sin aktivitet i et bygg. Dette lokalet må innrettes slik at også korps, dansegrupper, revyag med flere kan leie disse lokalene til øvinger og enklere framføringer. I tillegg vil fortsatt sambruk med/leie av lokaler i skoler og lokale kulturhus være nødvendig og viktig i framtida for å opprettholde god kulturproduksjon i hele kommunen.

2.8.3

Lagring av utstyr

Det er stort behov for et lett tilgjengelig lokale hvor Øksnes kulturskole kan lagre instrumenter, noter, kostymer, kulisser med mer. Her må det også finnes plass til lys- og lydutstyret som kulturskolen har, og som blant annet leies ut til lag og foreninger.

Øksnes kulturkontor har et stort lager av utstyr for utleie til ulike friluftstiltak (kanoer, telt, sykler, ski, skøyter, fiskestenger med mer). Dette utstyret er for tiden plassert i Alsvåg skole, og Friluftsgruppa på skolen sammen med lærere og administrasjon sørger for utleie og vedlikehold. Det er av mange grunner ønskelig å ha dette lagret på Myre, slik at utstyret kan bli lettere tilgjengelig for folk fra hele kommunen. Det må derfor på sikt jobbes for å få en sentral plassering av utstyrlageret, og en organisasjon el. lignende som kan påta seg ansvaret for utleie. Et mulig alternativ er at Frivilligsentralen kunne administrere denne oppgaven.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.9 Det regionale kultursamarbeidet

Kommunene i Vesterålen har en lang og god tradisjon for samarbeid gjennom Vesterålen Kultursamarbeid. I stor grad gjelder dette tiltak hvor hver enkelt kommune er for liten til å utvikle levedyktige tiltak alene. Et viktig mål for samarbeidet er at 1 kr kommunal investering skal kunne utløse minimum 3 kr fra eksterne finansieringskilder til kulturformål. Eksempler på hvilke prosjekter man samarbeider regionalt om er blant annet følgende:

- Internasjonale samarbeidsprosjekter
- Større kunstprosjekter
- Utvikling av slektsdatabaser basert på kommunenens bygdebøker
- Ungdomstiltak, Tilbakestrøm – Ung kulturstrøm
- Filmfestivalen Laterna Magica
- Digital portal for informasjon om kunst og kulturarrangementer

Politisk leder og nestleder i HUSK sitter i styret for Kultursamarbeidet. Enhetsleder deltar i Kultursjefkollegiet i Vesterålen, kulturskolerektor deltar på møtene i MUSAM, og folkehelsekoordinator deltar på møtene i Vesterålen Friluftsråd.

En betydelig del av det kommunale kulturbudsjettet i Øksnes går til de regionale tiltakene Kultursamarbeidet, MUSAM, Teaterinstruktørordninga og Vesterålen Friluftsråd. Skal samarbeidet ha en hensikt, må kommunen være aktiv i forhold til å bruke det regionale apparatet. Enhet for Kultur og Fritid bruker derfor mye tid på planleggingsmøter, innspill til prosjektutvikling, strategiutvikling og gjennomføring av regionale tiltak i egen kommune. Forutsetningen for samarbeidet er at de tjenestene og prosjekter regionen bidrar med i størst mulig grad får positiv effekt i egen kommune, og er i tråd med kommunens planer. Det vises ellers til Den regionale strategiplanen for kultur (vedlegg).

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

2.10 Informasjon

Det er viktig at kulturtiltak i Øksnes synliggjøres. I tillegg til Øksnes kommunes hjemmeside og facebookside, synliggjøres aktiviteter i kulturlivet slik via kulturkontoret:

- Egen facebookside for kulturkontoret
- Egen facebookside for Kulturskolen
- Egen facebookside for Ungdomsklubben Skarven
- Facebooksiden Framsnakking i Øksnes
- Regional/kommunal kulturkalender for aktiviteter og kunstutstillinger
- Egne arrangementer og annonser på facebook for enkeltarrangementer
- Annonser i lokalaviser og på lokale nettportaler
- Pressemeldinger
- Egen artikler knyttet til spesielle tema
- Plakater, flyere
- "Jungeltelegrafen"
- Oppdatering av info på kommunens hjemmeside

Hva som er den beste måten å formidle informasjon på er stadig i utvikling. Det å kunne nå ut til spesifikke målgrupper både når det gjelder tekst, bilder og videoklipp legges det stadig mer vekt på. Det er stor forskjell på hva som fungerer både når det gjelder innhold og layout på nett og papir. Informasjon som fungerte i går, fungerer ikke like bra i morgen, og det å kunne nå ut til folk i vår mediefokuserte tid er et absolutt krav skal kulturaktiviteter nå sitt publikum. Derfor er dette en viktig tjeneste kulturkontoret gjør for innbyggerne i kommunen.

3. FORSLAG TIL STRATEGIER

I forslag til strategi er det tatt hensyn til at kommunen for tida har begrensede økonomiske ressurser, og derfor ikke i løpet av de neste årene kan gjøre de store kulturløftene. I tillegg er strategien et resultat av to arbeidsmøter hvor representanter for korps, idrett, kunst, flyktninger,

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

ungdom, folkehelse, kulturskole og bibliotek var representert og ga innspill til planen.

Det er mye som kan gjøres på tvers av enheter, i samarbeid med lag og foreninger, via regionalt samarbeid og sammen med næringslivet.

Derfor legges det opp til en strategi hvor tenking og handling "på tvers" skal være førende og gi økt kvalitet for kulturlivet i Øksnes. I tillegg må strategien ivareta den langsiktige, nødvendige planleggingen for framtida. Det er viktig at strategien drøftes i forbindelse med høringsprosessen og den politiske behandlingen. Kanskje kan noe i strategien strykes - eller kanskje kan noe føres til.

Strategien knyttes til fokusområdene i denne planen. Hovedstrategi for idrett vil foreligge i kommunedelplan Fysisk aktivitet og naturopplevelser 2018 – 2021.

Fokusområde	Strategi
Overordnet politisk/ administrativt	• Enhetens budsjett må opp på samme nivå som gjennomsnittet for kommunene i Nordland innen 2020
Bibliotek	• Starte arbeidet med plan for nye lokaler for framtidens bibliotek
Kulturskole	• Få nye lokaler for undervisning, produksjon, arbeids/øvingsrom, framføring og lagring av utstyr • Samle/øke stillingsprosjenter slik at ansatte får tilnærmet hele stillinger • Øke timerressursen til elever til to undervisningstimer i uka • Implementere Den nasjonale Rammeplanen
Barn og unge	• Øke samarbeid mellom DKS, Kulturskolen, UKM og Ungdomsklubben for større synergieffekt når det gjelder kunst- og kulturuttrykk for barn og unge • Styrke samarbeidet mellom kommunens ungdomsleder/klubbleder og frivillige aktører som jobber med tiltak som Åpen Hall med flere.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

	• Det bør årlig lages en handlingsplan i Øksnes hvor kulturaktiviteter for barn i regi av frivillige lag og foreninger, skole, barnehager, bibliotek, kulturskole og DKS inngår. Handlingsplanen bør følge skoleåret og bør også omhandle sommermånedene. • Starte planleggingen av nye lokaler for ungdomsklubb i Øksnes. Engasjere ungdom i Øksnes til aktiv medvirkning i planarbeidet • Etablere nye og mindre tilbud til ungdom som ikke finner seg til rette i organisert idrett, som for eksempel filmklubb, skrivegruppe, spillverksteder, sjakk osv. • Ytterlig styrking av arbeidet i FOTBU med blant annet et felles kulturprosjekt for ungdom årlig, for eksempel en konsert med kjente artister, der ungdom aktiveres i planlegging, finansiering og gjennomføring
Pensjonistene	• Etablere tiltak på tvers av generasjoner – fellestiltak for ungdom og pensjonister – i samarbeid med andre enheter og pensjonistorganisasjoner • Støtte opp om tilbud til den økende gruppa med pensjonister • Bidra til gode opplevelser både for aktive, friske pensjonister og pensjonister på institusjoner ved bruk av bl. annet DKSS-midler • Gjennomføre arbeidsmøter med ledere av pensjonistorganisasjonene for å få informasjon om kulturtiltak de ønsker gjennomført
Frivillig kulturliv	• Arrangere minimum et møte per halvår med representanter fra frivillig sektor for å se muligheter for utviklings/samarbeidsprosjekter • Ajourføre årlig liste over frivillige lag og foreninger, og gjøre denne tilgjengelig på kommunens hjemmeside • Veilede lag og foreninger vedrørende søknader om støtte til spillemidler med mer

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

	• Ta initiativ til integreringsprosjekter for tilflyttere • I samarbeid med tilflyttere arrangere årlig festkveld hvor kulturuttrykk fra andre land presenteres • Synliggjøre innsats for godt kulturarbeid med årlig kulturpris og årlig ildsjelpris • Økt samarbeid med Frivilligsentralen rundt alt av kulturarrangementer i Øksnes hvor det er behov for frivillig innsats
Kunst	• Registrere hva kommunen har i offentlige bygg av innkjøpt kunst og kunstgaver • Økt bruk av kunst i offentlige rom ved renovering av bygg og nybygg. Målsetting 0,5 – 1,5 % av brutto byggekostnader. • Øke synliggjøring av og informasjon om kunst og kunstgallerier i Øksnes • Etablere AIR (Artists in Residence) i Øksnes i samarbeid med kunstmiljø i Øksnes og Kultursamarbeidet i Vesterålen • Invitere kunstnere med tilknytning til Øksnes til å bidra i forbindelse med større kulturarrangementer, prosjekter med mer.
Kulturarv	• Reforhandle avtale med Museum Nord • Revidere Skole – museumsplan for Øksnes i samarbeid med grunnskolen og museet • Følge opp Kulturminneplanen i tråd med anbefalinger
Lokaler for produksjon og opplevelser	• Utarbeide liste som revideres årlig og publiseres til lag og foreninger over tilgjengelige lokaler med utstyr (herunder lyd, lys, stoler, bord, kjøkkenmuligheter, garderober), antall mulige publikum, kontaktperson og leiepris.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"

Regionalt kultur-samarbeid	• Støtte opp om det regionale kultursamarbeidet (Se egen plan) • Ta ned regionale prosjekter og tiltak lokalt i Øksnes
Informasjon	• Opprettholde og videreutvikle etablerte informasjonskanaler for kultursektoren • Oppdatere årlig og publisere lister over lag og foreninger, utstyr til friluftsliv, lys- og lydutstyr tilgjengelig, aktuelle lokaler for kulturproduksjon og forestillinger

Samarbeidstiltak sommeren 2017 mellom Museum Nord, avd. Øksnes, lag og foreninger og Øksnes kulturkontor.

Visjon: "Meir kultur for fleire". Overordnet politisk vedtatt mål: "Kultur, idrett og identitetsbygging skal være samfunnslimet i Øksnes – kultur, idrett og næringsutvikling skal gå hånd i hånd"
